

erdelyi élet

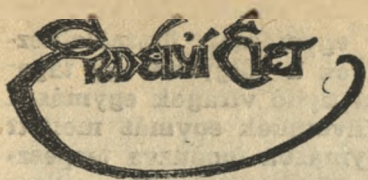
1936 V. 11. — XXV. évf. 14. sz. — 20 L.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XXV. ÉVF. 14. SZ.
1936 MÁJUS 11.

FŐSZERKESZTŐ:
G E L L E R Ö D Ö N

Fényképes igazolványokkal ellátott tudósítók és kiadóhivatali megbízottak: București, Cluj, Timișoara, Oradea, Brașov, Satu-Mare, T.-Mureș

Májusfa...

Mikor Krisztus Urunk a földön járt és ellenségei elől futott, bujkált, akkor történt vele, hogy üldözői felfedezték rejtékhelyét s hogy könnyebben elfoghassák, egy zöld fát ültettek a ház ablaka alá, melyben Krisztus szállva volt. Mikor azonban éjnek idején behatoltak a faluba, hogy elfogják a megjelölt helyen, legnagyobb bosszuságukra minden ház elébe ugyanolyan fát ültettek az éj sötétjébe a megmentő kezek.

Krisztus megmentésként, az ellenségek megcségyenültek.

Azóta szokás lett május elsejére zöldelő fát tenni minden ház elébe, hol Krisztus követői laknak.

Igy született a „Májusfa”, mely az élet győzelmét jelent a halálon, a vidám tavasz diadalát a fagyos tél rettenései felett.

Májusfát teszünk a házunk elébe, mert élni akarunk mi is és örvendezni akarunk annak az életnek, melynek neve robot, keresztbordás és nélkülözés. De május hajnalán feledjük mindezt, meri látjuk a természeti diadalát, didalmas ujjászületését.

Kimegyünk a természet ölébe, kirándulunk az erdő és mező zöldülő fái, füvei és nyíló virágai közé, hogy feledjük egy napra az élet nehéz gondját, feledjük az élet ellenségeit a halált. Kimegyünk, hogy lássunk életet, tavaszi ujjábredést, hogy hallgassuk a madarak dalát és magunkba szívjuk millió virág illatát, hogy töltsünk a szabadban egy kellemes napot. Ha csupán azért mentünk volna ki, már ez is haszon a mi elgebbedt szervezetünkre ziháló tüdőnknek, szorongó szívünknek.

De nekünk egyebet is kell látni ot, minket egyebre is, sok mindenre meg kell tanítson az ébredő természet, az illatozó virág, a daloló madár!

Nézzük csak:

A fák elterülő galyai, ágai egymással összeölelkeznek, a hegyekről lefutó csermelyek a völgyben egy tágasabb árokban összelegyednek, a nyíló virágok egymásra hajtják fejcskékét, a sokféle füvecskék egymás mellett élnek, növekednek, a hegyek egymásba fogódzva terpeszkednek el a rónák felett.

Mindezek mire tanítják a figyelmes szemlélőt, az értelmes embert? Nemde arra, hogy a nagy természet is szeretetre, egyességre, összefogásra hív fel minket és összetartásra tanít bennünket?!

Nézzétek a gyenge fűszálakat, a vékony folyondárokat az omladozó martok szélein, gyenge gyökérszálaikkal tartják fel a földet és kötik össze az omladozni, szétmálalni akaró apró göröngyöket!

Hát csak nekünk kell széthuzni, egymás között válaszfalakat emelni, egymásellenes osztályérdekek szolgálatába allani?!

A természet azt tanítja, hogy az élethez és az élet örömeihez mindenkinek egyformán joga van. És mi ezt nem akarjuk megtanulni a természettől és nem akarjuk az életben megvalósítani?!

Vakok vagyunk-e és süketek, hogy nem látjuk és nem halljuk meg az örök természet még örökebb igazságait?!

A napokban hallgattam egy nyilvános előadást, melynek az volt a mottója: Hála Isten, a város végre megtalálta a falut! Hála Isten az ur és a paraszt, a szellemi és testi munkás kezét fogott. Azon legyünk most, hogy ezeket az összefogott kezeket örökre pecsételjük össze a kölcsönös szeretet, a megértés és bizalom törhetetlen pecsétéivel, — a közös cél: mindnyájunk élete fenmaradása és jövőendő élete s boldogsága érdekében, — örökre és széttörhetetlenül! Mert eddig a város talán azt hitte, hogy Isten csupán díszes nyakékül szórta el a városok körül a falvakat: a falu pedig azt hitte, hogy a városban csak az ő kizsákmányolói élnek, kik a falu vérét isszák.

A nagy pustulásban, mikor a külső köntös, mely eddig elválasztott, leégett:

egymásra imert a falu és a város népe, az ur és a munkás, meglátták, hogy itt is, ott is egyformán szenvedő testvérek élnek, kiknek egy a céljuk, egy a hivatásuk, tehát egyek kell legyenek az akaratban és a kivételben, a szeretetben és a megbecsülésben, az eibánásban és a jutalmazásban, mert testvérek a kiknek élni kell és a kik élni is akarnak és fognak is élni, mert végre egymásra ismertek, egymásba karoltak!

Testvérek! Harcoljatok, dolgozzatok, munkálkodjatok bármely foglalkozási ágban, ésszel, vagy kézzel, géppel, vagy egyszerű munkaeszközzel, díszes ruhában, vagy bőrkötényben, a nappal világánál, vagy a bányamécs fényé-

nél, az ekeszarvánál, vagy a gyárkémények labarintusában, mindnyájunknak egyet tanít a természet:

mi egymásnak testvérel vagyunk, kiknek egymást szeretni kell, kiknek egymásért dolgozni kell, kiknek egymásba bízni kell, kik között csupán egy válaszfal lehet: a becsület, illetve a becstelenség!

Testvérek! Voltatok-e május elsején a szabadban, az erdő mélyén vadvirágos réten, volte-e májusfátok és mit tanultatok tőlük? Óhajtanám, hogy minden testvérem tanulja meg, a mit a természet tanít, mert Isten szólt hozzánk a természetben:

szeressük egymást igazán és hiven, legyünk összetartók, egyetértők, becsüljük meg egymást minden munkatéren, legyen hitünk és bizalmunk egymásban és egy jobb jövőben s akkor a pokol kapui sem vehetnek rajtunk soha diadalmat!

V. N. D.
lelkész.

Mit akar

a Harand-mozgalom?

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Nagyjelentőségű és bátor mozgalom indult meg az osztrák fővárosban.

A mozgalom élén Harand Irén keresztény vallású író nő áll, akinek „Sein Kampf” című Hitler-ellenes könyve világszerte felhívást kellett.

Harand asszony „Gerechtigkeit” (Igazság) címen hetilapot ad ki, amely az antiszemizmus és fajgyűlölet ellen harcol. A mozgalmat „Harand-mozgalom”-nak nevezik és az a célja, hogy

a fajgyűlölet és emberi nyomoruság ellen küzdő világszervezetet hívjon életbe.

Hogy mit akar a Harand-mozgalom, arról az író nő lapjában a következőket olvassuk:

A fajgyűlölet és emberi nyomoruság ellen küzdő világszervezet, a Harand-mozgalom, amelynek élén Harand Irén asszony áll, két feladatot tűzött ki maga elé: a fajgyűlölet és emberi nyomoruság leküzdését. Az az álláspontja, hogy

a világ valamennyi emberének joga van az élethez.

Annak megítélésénél, hogy egy ember jó-e, vagy rossz, nem az arcszíne vagy az orra hosszúsága után kell igazodnunk, hanem a jelleme és a képességei után.

A fajgyűlölet háborura vezet. A fajgyűlölet felébreszti az emberben a legocsmányabb ösztönöket. Ahelyett, hogy az erőket, amelyek

minden népben megvannak, felébredszék és az emberiség szolgálatába állítsák,

feléltlen izgatók a gyűlöletet szítani igyekeznek és ilyen módon megakadályozzák a világ fejlődését.

A *Harand-mozgalom* éppen ezért ki akarja irtani a fajgyűlöletet. A *Harand-mozgalom* szenvedélyesen küzd a háboru ellen. Keresztül akarja vinni a Népszövetség felszereltetését azért, hogy

minden olyan államot, amely meglámodja a másikat, a fegyverek letételére kényszerítse és arra, hogy áldozatainak elégtelt szolgállasson.

A *Harand-mozgalom* valamennyi ember teljes egyenjogosítását akarja fajra, vallásra, nemzetiségre és nemre való tekintet nélkül.

A *Harand-mozgalom* az emberi nyomorúság kiküszöbölését is akarja. Azt követeli, hogy

a Népszövetség minden egyes ember számára létminimumot állapítson meg és kényszerítse az államokat, hogy ilyen létminimumot juttasson mindama alattvalóinak, akik betegek, öregek, vagy más okokból önmaguk képtelnek biztosítani megéléhtésüket.

A *Harand-mozgalom* keresztül akarja vinni, hogy a világháboru és az utána dühöngött borzalmas infláció áldozatait kárpótolják.

A *Harand-mozgalom* keresztül akarja vinni, hogy a világháboru és beteg gyógykezelésben részesüljön, tekintet nélkül arra, hogy fizetett-
járulékokat egy betegsegélyző pénztárnak, vagy sem. A *Harand-mozgalom* minden ember részére a kenyérhez és munkához való jogot követel. Olyan állam, amely polgárai számára nem tud munkát szerezni, utalja ki a munkanélküliség tartamára a Népszövetség által megállapított létminimumot. Tanoncoknak, akiket segédeké szabadtítottak fel és az egyetemmet végzett diákoknak is joguk legyen követelni a létminimumot mindaddig, amíg az állam nem szerez nekik foglalkozást.

A *Harand-mozgalom* azt követeli, hogy minden gyár és műhely az összes államokban folyton termeljen. Nem szabad annak előfordulni, hogy üzemek szüneteljenek, mialatt emberek éheznek és munkások foglalkozás nélkül ténferegnek.

A *Harand-mozgalom* a vámhatárok és devizakorlátozások megszüntetését követeli. A mostani clearing-rendszereket bizonyos elszámolási rendszerrel helyettesítsék, amely minden szállítónak megadja a lehetőséget, hogy a beviteli országban tetszése szerint vásárolhasson árukat és ott tartózkodhassék.

Az államnak kötelessége a parasztjairól gondoskodni. A parasz-

---

— Autobusz, strand, sporttelep, szabadtéri, köztelekbe nyuló idegen fényreklámok stb., — amelyek városi bérlemény tárgyát képezik, — kizárólagos feladási helye az Erdélyi Élet kiadóhivatalában az »Agge« reklámvállalat. Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19.

tok gondoskodnak a mi élelmezésünkről. Ők az az örökös erőforrás, amelyből a nép ujjáeledése ered. Az állam vásárolja meg tisztességes áron a parasztoktól a terményeket és ezáltal szabadítsa meg őket az elhelyezés gondjától.

A munkások olyan béreket kapjanak, amelyek nemcsak a megélhetésüket biztosítják, de kulturszükségletük kielégítését is lehetővé teszik.

El kell végre érni, hogy a Népszövetség kényszerítse az államokat, hogy mindenütt betartsák az egyöntetű munkafeltételeket. *Egyetlen állam se károsíthassa meg a másikat rabszolgabérek türésevel, vagy egyéb tisztességtelen eszközöt alkalmazásával. A Harand-mozgalom nem ismer dogmákat gazdasági téren. Hálás lesz mindenkinek, aki használható és megvalósítható javaslatokkal áll elő.*

A Harand-mozgalom szervezője, Harand Irén asszony, városról-városra, országról-országra utazik, hogy felrzza álmukból az embereket. Azt akarja elérni, hogy a különböző pártok és nemzetek között az ellentétek áthidaltassanak. Azt akarja, hogy ennek a földnek valamennyi népe egyetlen nagy szövetséget alkosson és hogy minden ember a hutárokon át kezet nyujtson egymásnak a világ boldogságát felépítő békés együttműködésére.

Harand asszony járt Lengyelországban, Csehszlovákiában, a Skandináv-államokban, Svájcban és Belgiumban. Mindenütt lelkes helyesléssel találkozott. Most azon fáradozik, hogy a fajgyűlölet és emberi nyomoruság ellen küzdő világszervezetet kiépítse.

Kölcsönös segítség és kölcsönös megértés legyenek a Harand-mozgalom tagságának céljai.

De mivel már most kell valaminek történnie a nyomoruság enyhítésére, a Harand-mozgalom egész sereg akciót valósított meg embertársai megsegítésére.

A Harand-mozgalom az 1933—1936 években élelmiszer-csomagokat osztott szét, rászorult tagjainak gyermekeit bérnálásra vitte és megszerezte részükre a szükséges ruhákat és fehérnemüket. A Harand-mozgalom naponta rászorult tagjainak nagy számát élelmezi. Szegény embereknek segílyt ad az erre a célra rendelkezésére álló eszközök figyelembevételével.

A „Gerechtigkeil” című lapot, amely hetenként 12 oldalon jelenik meg, közel negyven országban olvassák. Azt akarja elérni a mozgalom, hogy

ezekben az országokban tagokat toborozzanak a mozgalom számára.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanul jók!

G O L D S T E I N L A J O S

divatáruháza Arad, str. Bratianu 2.

Mélyen leszállított áron nagy választékot nyujtunk kosztüm és kabátujdonságokban, bársonyok, selymek és mosóanyagokban. — A hölgy- és férfiközönség kedvelt bevásárlási helye. 0000000

Hamarosan legalább egymillió tagja legyen a mozgalomnak. Mihelyt eléri ezt a taglétszámot, gazdasági programjának keresztülvitele előtt is a következő jótékony akciókat valósítja meg:

1. *Elelmiszeres csomagokat oszt szét az arra rászorult tagok között.*
2. *Szegény sorsu tagok gyermekeinek bérmlása. Ebből az alkalmából a bérmlandók ruhát, cipőt, fehérneműt és egyéb közszükségleti cikkeket kapnak.*
3. *Karácsonyi ajándékok és ruhák szegény tagok gyermekeinek.*
4. *Lehetővé tenni szegénysorsu tagok gyermekeinek, hogy a nyári szünetben falun tartózkodhassanak.*
5. *Szegénysorsu kül- és belföldi tagok tehetséges gyermekei részére lehetővé tenni a tanulást vagy szakmai kiképzést.*
6. *Szegénysorsu tagok gyermekeinek házasodásakor segélyezése pénzzel vagy áruval.*
7. *Díjtalan orvosi tanácsadás minden tagnak. Szegénysorsu tagok részére gyógyszerek szolgáltatása és bel- vagy külföldi nyugalás lehetővé tétele.*
8. *Munkanélküli tagok, tanoncok és fősiskolát végzettek részére a bel- és külföldön munkahelyek közvetítése.*
9. *Tagok részére telepítési akciók keresztülvitele bel- és külföldön.*
10. *Elhalt tagok hátramaradottjainak készpénzzel való megmentése.*
11. *Előre nem látott szerencsétlenség esetén nyomorba jutott tagok vagy hátramaradottaik részére nagyobb segélyösszeg kiutalása.*
12. *Tagok számára kamatmentes kölcsön folyósítása.*

Aki a *Harand-mozgalom* gyönyörű céljainak megvalósításáért küzdeni akar, az mint tag csatlakozzék a *Harand-mozgalom*hoz.

A tagsági díj adomány formájában Románia részére havi két lei. Olyanok is csatlakozhatnak a *Harand-mozgalom*hoz, akik ezt a csekély adományt sem engedhetik meg maguknak, mert *jógi kötelezettség nem forog fenn*. Emberek közösségének megeremtéséről van szó, olyan emberekéről, akik kölcsönösen segíteni és egymást megértően szándékoznak.

Emberek! Csatlakozzatok a Harand-mozgalomhoz!

Segítsétek felépíteni az emberszeretet és béke világát! A gyűlöletnek és nyomornak ebben a rettenetes korszakában a *Harand-mozgalom* világitó szövétnéke lehet az egész emberiségnek!

Eddig a szél a közlemény a *Harand-mozgalom* célkitűzéseiről, amelyek között vannak kétségtelenül megszívlelendő pontok.

— **Jégszükségletéről idejében gondoskodjék, de okosan! A természetes jég teljes hiánya folytán a kánikulában az számíthat legbiztosabban jégre, aki a legnagyobb teljesítőképességű, legmegbízhatóbb jéggyár vevője már a szezon elejétől fogva. Tehát vásároljon már most Reusz jéggyárban; Bulevardul Regele Ferdinand 33. Telefon: 141. Ugyanott hűtőfülkék bérbeadóak.**

Dusgazdag primadonnák mindennapi száraz kenyere

Egyszer már irni kell arról is, hogy Magyarországon az utóbbi tiz-tizenöt esztendő alatt egészen furcsa irányt vett az ugynevezett színészskultusz. Azt próbálják elhíttetni egyes színházi csacsenek a közönséggel, hogy aki a reflektorfény első vonalában él, az a színész és színésznő a jólét áldásaival van körülvéve. Egész napi gondja nem egyéb, hogy ma délelőtt új autót vásároljon, délután villatelket nézzen a Svábhegyen, este egy százezreket érő kolliet utasítson vissza és hajnalban pezsgőben elrödjék a tisztelők, a rajongók, a szerelmesek, az elkábultak és az elkábítottak tucatjaitól körülvéve.

Nincs nap, hogy ne olvassánk: milyen új autót vásárolt ma ez a művésznő, amaz a művésznő viszont bérpalotára alkuszik. X. Y. művésznő pedig karrarai márvánnyal bélelte villát éppitelett a Rózsadomb legdrágább telkén.

Amikor az ember ezeket a híreket ellenőrizni próbálja, kiderül, hogy a művésznő, aki villát vett, megvásárolta egy tönkrement gyáros villaszerű házat nyolcvanezer pengőért, abból lefizetett készpénzben tizenhatezer pengőt

e pillanatban a legelőbbit kereső művésznőről van szó, akinek esti fellépti díja meghaladja sokszor az ötszáz pengőt

és a megmaradó összeg után nyolc percent kamatot fizet, addig, amíg a betablázott összeg husz esztendő alatt letörleszti.

Az első kamat- és részlet-fizetésnél már baj volt. És a bank csak úgy volt hajlandó a prolongációba belemenni, ha még külön kezesek is akadnak és váltóval lebiztosítják a művésznő villavásárlásának hátralékos hatvanégyezer pengőnyi tartozását.

Ugyancsak utána néztünk az autót vásárló művésznő boldogságának, aki lefizetett ezer pengőt a négyezerhatszázpengős autóért és a többi havi száz pengős havi részletekebn fizeti, miután a színház garantálta a havi százpengős fizetéseket.

A harmadik világprimadonna lakásán, aki állítólag százezreket keres, egy ezerkétszázpengős szobaszámla miatt négy nappal ezelőtt volt az árverés.

A negyedik sztár, akiről azt olvastam éppen egy órával ezelőtt, hogy villatelket vásárolt a Hűvösvölgyben, május 1-én költözködik ki

Legszebben öltözködhet, ha felkeresi

Angerer Sándor

Uriszabót

**Arad, Strada Mărășești și Consistorului sarok
(7 és 9 autóbusz megálló)**

a lakásból, mert az utolsó három hav házbérrel hátralékban van és a háziur nem volt hajlandó egy pillanatig sem tovább rendelkezésére bocsátani a lakást. Természetesen a hitelbe vásárolt egész berendezés a házi urnál marad a lakbértartozás fejében.

Egy ötödik szintén nagyon híres és rengeteget szereplő évről-évre, előlről és hátulról hetenként nyolecvanszor fényképezett világnagyságunk teljes lakberendezését háromszáznolcvanhét hitelező április 17-én árvereztette el és csak az árverési hiénák jóvoltából maradt egy széles rekamier és egy ruhás szekrény a lakásban.

Ha ellenőrizni akarom ezeket a híreket, akkor lassan kiderül, hogy

a nagy sztárok, a nagy krekkek, a milliókat kereső szinpadí magyar „előkelőségek” alapján olyan koldus szegények és gondokkal teli életűek,

mint amilyen koldus-szegény és gondokkal teli a polgári társadalom élete. Hát minek akkor ez a nagy ál-cécó, hamis flanc, hazug vagyon-dísz? Hozzátartozik az üzlethez?

Nagyon szomorú körülmények között tengődik ma a magyar színművészet.

Ezreknek betevő falatjuk is alig akad. A szerencsés százak, akik mégis játszhatnak színpadon legalább kenyeret ehetnek. A sztároknak olykor-olykor paprikás krumplira is telik. Akkor minek, Urak ez a nagy cécó és reklámhajsza, sztárjaink tejbe, vajba, mézbe, pénzbe, telekbe, hérházba, pompába, ékszerbe fűröszítése a fiatal riporterek fantáziájában? Igaz, egyik-másik közülük vásárolt már régebben egy házat a keresetéből... De hogy ezek a vásárlások olyan atányuak volnának, mint ahogy olvassuk — ugyan-ugyan ki az ördög hiszi! Annyi talán igaz belőlük, hogy ezek a sztárok ha az év 365 estéjéből százszor, vagy százötvenszer fellépnek, épen megkeresik azt, ami egy rendes életszlandard fenntartásához, koszt, kvártéj, villanyszámla, fodrász és ruhakészlet kifizetéséhez szükséges.

Nem kellene ellenszenvessé tenni ezekkel a hazug hírekkel kitűnő művészeinket és művésznőinket a közönség előtt.

Tessék csak nyugodtan megírni, hogy bizony többször vacsorázik paprikás-krumplit a művész, mint kaviárt, mert az életük — hidd el drága olvasó — akaármennyire viszik is őket egy-két hétre külföldre, ezerszer inkább cifra nyomoruság, mint gondatlan, boldog, örömteli jölét.

H—g

Diszkötések

Üzleti könyvek

**Raszterek
Dobozok**

olcsón, gyorsan és pontosan készülnek

Dávidovits könyvkötészet és
vonalozó intézetében

RAD, Bul. Regina Maria 24 (Hermann-udvar)

Mit láttam a játékasztalnál

(Harmadik közlemény)

A látszat és valóság mélységesen szomorú emberi küzdelmének tanyája a játékasztal. A látszatok csalóka hangulata tükröződik vissza minden játékos arculatán. A csörgő zsetonok muzsikája a szó szoros értelmében kábulatba ringatják a játékost és a veszteség csak még jobban lovalja a szerencse hajszolására.

Párnapos játék után egy galambösz ur topant be az asztalhoz. Egy darabig fölünyes mosollyal nézte a játékot. Az alkalmazottak hiába invitálták az aktív játékra, minden fáradozásuk hiábavalónak bizonyult. Alighogy ez az invitálási jelenet lepergett, az egyik játékos egyetlen ütésével tbb mint háromezer leit nyert. A galambösz idegen, aki eddig még soha nem ült rulettasztal mellett, egyszerre csak elkezdett izzadni. Kezét a zsebébe süllyesztette valószínűleg azért, hogy zsebkendőjével letörölje az izzadságot. Ehelyett azonban a pénztárcáját vette elő és megkérdezte szomszédját, hogy hová tegye a pénzt. A játékban elmerült szomszéd csak úgy taláломra rábökött az egyik számra és valószínűleg bosszankodott, hogy ez az öreg ur megzavarta a szerencsével való cimboraságát. A következő pillanatban a kártyahúzó már húzta is a galambösz ur számát, aki a kísértetnek szánt

husz lejével hatszázhusz leit nyert.

Ami ezután következett, azt igazán csak a játékasztalnál lehet látni. A galambösz ur egymásután nyerte a teli tétet és mire a délutáni játék végett ért,

több mint tízezer lei értékű zsetonnal megrakódva hagyta el a játéktermet.

Illetve dehogyis: A játékos nem azért játékos, hogy ilyenkor elhagyja az asztalt. Egeszen bizonyosra vettem, hogy a galambösz ur az esti játéknál szintén jelen lesz és folytatni fogja munkáját. Így is volt. Az esti játék még meg sem kezdődött és az ujdonsült rulettstár — aki, mint ilyenkor az szokás, az összes játékosok csodálkozását váltotta ki — már ott ült a helyén, angol hidegvérrel rakosgatta egymás mellé a zsetontornyokat és aki ennek a szerény és családiassághoz szokott öregurnak azt mert volna mondani, hogy nem a szerencse csillagjegyében született, azt bizonyára szívből kikacagta volna. Egyelőre azzal akarta megnyerni az egyik játékalkalmazott szimpátiáját, hogy rövidesen vázolta eddig élettörténetét.

— *Soha életemben nem játszottam* — mondotta. — Most látom, hogy mit mulasztottam el életemben. Majdnem öt évtizedig izzadságos munkával kerestem meg kenyeremet. Felneveltem egy családot és *soha nem tudtam, hogy így is lehet pénzt keresni.* Huszonegy éves voltam, amikor megnősültem és még soha nem történt meg, hogy

feleségem egyedül vacsorázzon. Ma megtörtént, életemben először, hogy nem mentem haza vacsorázni. Hogy mit fognak szólni otthon, azt nem tudom.

Ennyit mondott a galambösz ur és ebben a pár mondatban benne volt az a beláthatatlan szakadék, ami a Tegnaphból a Mába vezette át az emberiséget. A „Tegnap” embere még munkával értékelte a pénzt és annak jelentőségét, a „Ma” embere pénzzel értékeli az mberi munkát. A „Ma” embere nem abban értékeli-e repülőgépet, hogy az minimumra csökkentette le a távolságot, hanem abban, hogy ebből a távolság leküzdésből mekkora haszna származik. A „Tegnap” embere lényegtelen kitérésektől eltekintve, meghatározható mértani formát futott, a „Ma” emberének az élete meghatározatlan formájú és értékű, a Ma embere előtt már teljesen összekuszálódtak a fogalmak, a Ma embere már nem lát és nem hall, hanem rohan előre, mintha egy láthatatlan mágnes vonzaná.

De folytatni akarom a galambösz ur további sorsának beszámolóját.

Még aznap éjszaka további huszezer leit nyert

és amikor vége volt a rulettnak, a kibiceknek már egész raja istenítette. Az öreg ur, mintha éveket fiatalódott volna. Sorra kezdte mustrálgatni az asztalnál ülő hölgyeket és helyes szimattal az anyagilag letört hölgyeken csett meg a szíve. Nem sajnált egy-egy zsetont feláldozni és jólesően vette tudomásul a fiatal hölgyek elbáioló mosolyát. A rulett befejezése után a szerencsejátékok királya, a Chemain de Fair következett. A jóindulatu kibicék rábeszélésére ennél az asztalnál is helyett foglalt az öreg ur. A kibicék diktáltak és ő automatikusan cselekedett, mert hiszen játszani nem tudott.

Egyik télet a másik után veszítette el és minél többet veszített, annál magasabb téttel igyekezett behozni a veszteséget.

Még egy óra sem telt el, amikor a kibicék már mind elpárologtak, elfogyott a hölgyek mosolya és elfogyott a zseton.

A galambösz ur rogyant térdekkkel kelt fel az asztal mellől és félrehívta az egyik kitartó kibicet, husz leit kért, hogy konflison mehessen haza feleségéhez.

A husz leit természetesen nem kapta meg a kibicétől, mert játékos játék közben már csak kabalából sem ad egyetlen bant sem.

Harmadnapra talákoztam az öreg urral a korzón. Révedező szemmel sétált felesége oldalán. Amikor meglátott, elfordította a fejét. Isten ugyse, hogy nem vettem zokon tőle.

A látszatnak és a valóságnak ez a komédiázása a mai generáció egész életének a lényege. Az emberek megszokták a látszatot valóságnak hinni, főbe kólintják azt, aki a valóságot mondja meg nekik és — tessék elhinni — nem véletlenség, hogy a játékasztalok körül, mondhatnám kizárólag olyan emberek foglalnak helyet, akiket a látszat és valóság közötti játék labdájának szánt az élet. A fixjövedelmek ingadozása, az anyagi tehetség stabilitásában megrendült emberek találkozóhelye a játékasztal és aki azt mondja, hogy Montecarloban más a helyzet, az behódolt a látszatnak. Ez a szédületesen nagy tempó megrészegítette az emberiséget és a maga hatalmával elbűvélte azt,

hogy öt évtized konvencionális hazugsága az ember szeme láttára összeomlik egy husz lejes zsetonon. A legérdekesebb azonban, hogy az Életnek minden feletti diadala mennyire megmutatkozik a játékfronton is. Az a generáció, amelyik már ebbe a speciálisan bizonytalan atmoszférába született, tudatosan csinálja azt, amit csinál. Nem ismer szentségeket és így nem ismeri a játék szentségét sem. Nem hisz a kabalában, nem hisz a szerencsében, de nem hisz a zsetonok mindenhatóságában sem, hanem eszköznek tekinti a rulettasztalt, olyan eszköznek, amelynek révén mindenáron ki kell facsarni az életből, amit csak lehet. (Folytatjuk.)

Regényt ír az Élet,

avagy: — fantasztikus esetek
a napisajtó arzenáljából

(Braşov.) Az élet a legnagyobb regényíró. Hogy ez mennyire igaz, arról lépten-nyomon meg lehet győződni. Az alábbiakban — minden felelősség nélkül — elmondunk néhány érdekes esetet, amelyek a fenti megállapítást igazolják. De igazolják azt is, hogy az élet alkotó ereje mindig újat és merészet teremt, amire íróember sose jönne rá.

A Regát egyik felújában az a hír járja, hogy egy fiatal paraszt, aki csak nemrég nősült,

megölte a feleségét.

Az emberek csupán azt látták, hogy a fiatal férj eltávozott hazulról. **Azóta n felesége is eltűnt.** Miután egész nap csend volt a házban, a szomszédok feltörték a bezárt ajtókat, de a házban senkit sem találtak. Most n csendőrség segítségével keresték a fiatal asszonyt, akit végül meg is találtak n pincében.

**Életben volt, de egyik karjánál fogva oda volt
láncolva a pince falához.**

A parasztok ki akarták szabndítani kényelmetlen helyzetéből, de haragos tekintettel rájuk förmedt:

— **Az uram szeret engem és én is szeretem az uramat. Ezért örömmel viselem el ezt a fogságot addig, amíg távol van hazulról. Az uram féltékeny és gyanakvó. De azért szeret engem. Tudjátok is ti, mi a szerelem?!**

És a fiatal, csinos menyecske, aki a szabadon lévő jobbkezével az előtte lévő ételek után nyult, ezzel értésére adta a kíváncsiaknak, hogy még mindig van elég szabadsága és elzavarta a báméskodókat.

Ezt a történetet egy emigrált orosz urtól hallottam.

A forradalom zürzavarában családja köréből eltűnt egy orosz tiszt. A felesége és leányai Rigába emigráltak. Hasztalan kutattak a családfő után. **Eltűnt a forradalom káoszában, bizonyára elesett a fehérek és vörösök között harcok során.** Végül is a család abbahagyta a keresést és lemondott a reményről, hogy a tiszt valaha is megkezdül. Nemrég egy rigai moziba mentek, ahol a „**Karenin Annát**” vetítették **Greta Garboval** a címszerepben. A film mulatójelenettel kezdődik. A cári időkből való orosz tisztek állnak terített asztal körül és kocintanak. Egyszerre a három nő a nézőtéren felkiáltott. **Felismerték a családfőt, aki egyik orosz tisztet játszolta.** A család most Hollywoodba irt, hogy összeköttetésbe jusson az elveszettnek hitt családfővel, aki most a filmvárosban statiszta és aki azt hitte, hogy a családja elpusztult a forradalom vérzivatarában.

Nem igen hallottunk arról, hogy a tolvaj megszánja áldozatát. Párisban akadt egy ilyen eredeti ember. Elfogtak egy embert, aki a lopás után visszament a tett színhelyére. De **nem titokban látogatta meg éjszakai kirándulásának helyét,** hanem a legteljesebb nyilvánosság előtt. Elment a korcsmároshoz, akit meglopott, elmondta az éjszakai betörést, ebédet rendelt, **a lopott pénzzel fizetett neki, megvigasztalta...** Egy másik áldozatanál, egy borbélynál haját vágatott és ahogy az már a borbélynál szokás, a borbély elmondta a betöréses-lopást. A Figaro bizonyára olyan meghatóan mondotta el az őt ért szerencsétlenséget, hogy az idegen vendég felajánlotta a támogatását, hogy legalább a betörésből származó anyagi károkat helyrehozhassa. És minden további nélkül **pénzt kölcsönzött a borbélynak, akit előző éjjel kirabolt.** Ez a nagylelkűsége azonban vesztét okozta. A borbély ugyanis **feljegyezte bankjegyeinek számát,** így azután a jöttveőről kiderült, hogy ő a keresett betörő. Természetesen letartóztatták.

Hát nem az élet írja a leghitlenebb történeteket?!

„VITAMOST“

a vese, máj és epebetegségek modern gyógyszere

Kapható: Dr. KREPIL, Str. Horia 8.

Ugyanott ménesi vörös és fehér bor.

HIRDESSEN

az „ERBÉLY ÉLET“-ben!

A kabinetiroda

is felfigyelt az Arad-i Andrányi K. és fiaí rt. lennálásának százéves jubileumára

(ARAD.) Az **Erdélyi Élet** megírta, mi volt az oka annak, hogy a helybeli lapok elhallgatták az **Andrányi Károly és Fiaí-cég** centennáriumát és a cég főnökének, **Andrányi Lajosnak** a jubileummal kapcsolatos nobiles gesztusát. A mi cikkeink révén azonban tudomást szerzett erről a jelentős eseményről a közvélemény és közleményeinket átvették más városok lapjai.

Ennek tudható be, hogy

állítólag a kabinetiroda is felfigyelt a cég-jubileumra és a cég főnökének humánus érzéstől áthatott elhatározására és nincs kizárva, hogy ebből az alaklomból magas kitüntetésben részesül.

Andrányi Lajos ugyanis ismert személyiség a kabinetiroda előtt, hiszen több ízben részesült abban a kitüntetésben, hogy meghívták az udvari vadászatokra. De nemcsak azért találkozott ez alkalommal a szimpátia jelével, mert cége most ünnepelte fennállásának századik évfordulóját, hanem főként azért, mert

a jubileum alkalmával nobiles gondolkodásának tanujelét adva nemzetiségi és faji tekintet nélkül támogat szociális, kulturális és humánus intézményeket.

Persze akadtak ünneprontók, akikkel kénytelenek vagyunk szembeszállni és kijelentei, hogy

nem felel meg a valóságnak az az állítás, mintha Andrányi Lajos kizárólag a Magyar Pártot és a magyar intézményeket támogatná. Andrányi Lajos éppen olyan szívesen gondol hasonló célú román intézményekre, mint amily szívesen támogatja a saját nemzetisége intézményeit.

Ennek különben is kifejezést adott a hatóságok vezetői előtt, amikor az apja nevét viselő gyermekkórház javára megtette kétmillió leies adományát.

Napirenden tartjuk ezt a szokatlanul nemes és előkelő cselekedet, mert mi nemcsak társadalmi gonoszságokat és emberi komisszágokat ostorozunk, de elismeréssel adózunk minden jó és szép cselekedetnek.

Nem írták meg a lapok,

hogy Ortutay Lajos Arad-i háztulajdonosát egy hónapi elzárásra ítélte a bíróság

(ARAD.) Nálunk nem fordult még elő, hogy bárki is a bírói karról megalázóan nyilatkozott volna. Nemrég ez is megtörtént városunkban. A bíróságot **Ortutay Lajos** ismert háztulajdonos becsmérelte le, mert egyik pörében nem neki adott igazat. Irtunk mi annak idején erről a feltűnést keltő esetről, amelyet a napokban tárgyalt az arad-i törvényszék második tanácsa. A tárgyaláson **Ortutay Lajos** természetesen tagadta, hogy akár a bírói karról, akár a törvényhozásról sértően nyilatkozott volna

Felvonultak a bíróság elé a tanúk, akik megismételték azt a vallomásukat, amelyet annak idején a vizsgálóbíró előtt tettek és mely kompromitáló volt **Ortutay Lajos**ra. A vádlott háztulajdonos elmondotta, hogy a vád koronatanújával évek óta haragos viszonyban van és így az ellene indított hajsza nem más, mint ellenségeskedés és bosszu műve.

A bizonyítási eljárás befejezése után a perbeszédre került a sor.

A közismert háztulajdonos védelmét **dr. Székely Aladár** arad-i ügyvéd látta el.

Sem többségi, sem kisebbségi ügyvéd nem vállalkozott volna a védelemre, csupán dr. Székely Aladár.

Oly hatásosan védte kliensét, hogy a bíróság

bűnösnek mondotta, Ortutay Lajost és 30 napi elzárásra és ötezer lei pénzbüntetésre ítélte.

Ortutay felebbezett az ítélet ellen.

<p>Pénzfelvételeire — pecséttel ellátott hivatalos nyugta ellenében; — csak fényképes igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megbízottaink vannak feljogosítva.</p>

F O D O R N É

speciális kozmetika. Arad, Strada Alexandri No. 3.

Összes szépséghibák szakszerű kezelése. — Tanítványok kiképzése.

Timișoaran

földre szállt a világbéke angyala. — Száz-ezer leit akar gyűjteni, hogy fedezhesse a propaganda költségeit.

(Timișoara.) A Bánát fővárosának sajtó-erdejében szerény hajtás a *Volkswehr*, realidealistiche Wochenschau. Bizonytalan időközönként jelenik meg ez a realizztikusan ideális lapocsksa a maga négy apró oldalnyi terjedelmében.

Az áru a mellékletek nélkül 1 leu,

a mellékletekkel együtt 3 lei. Ujtás az, hogy

szegény emberek ingyen kapják a lapokat.

Nyilván rengeteg példányban is jelenik meg, ha a szegényeknek ingyen osztogatják. Mindjárt a IV. évfolyam 12. számában született, melynek vezércikke ezt a címet viseli: „*Union-Weltfrieden*”. A pacifista „*Wochenschau*” névtelen publicistája többek között ezeket írja:

— „*Bárhog is fogják fel, mi figyelmeztető szót akarunk intézni a nemzetekhez és a vezetőknek csak mérsékletet ajánlunk, mielőtt még a háboru furidja elszabadul*”.

Bizonyos, hogy a nemzetek meg fogják hallani ezt a figyelmeztető szót és a vezetők, a Führerek megfogadják a jótanácsot és mérsékletet fognak bevenni dupla adagolásban. De nézzük, mit mond a továbbiakban a publicista:

— „*Az unió-világbéke reménye, bármennyi ország politikai és gazdasági szövetkezése gyakran foglalkoztatta az elméket, de talán nagyon is szép ahhoz, semhoggy megvalósulhasson*”.

Ami a továbbiak során nyomtatásban megjelent, az oly magasröptű és oly mélységes tartalmu, hogy a mi véges elménk nem tudja felfogni. Ugy véljük, hogy azok is így vannak a vezérekkel, akik a mellékletek nélkül 1 leuért megvásárolják a „*Volkswehr*” és azok főként, akik szegénységi bizonyítvány alapján ingyen kapják a „*unió-világbékél*” propagáló lapot.

Aztán mi van még a lapban? Harminc rövid sor gondolat a hadalásról. Aztán regény-folytatás, „*A kirdlyné diadémja*” című klaszszikus regényből (pontosan 32 sor). Az persze nem baj, hogy a mondat közepén kisbetűvel kezdődik az e heti folytatás és hogy befejezetlen mondattal végződik. Ki fog fennakadni ilyen csekélységen?! Végül van benne egy román vers *Crista Mihai* költő tollából. Ezt el kell olvasni, ennek a tartalmát nem akarjuk profán rövidítésben ismertetni.

Most nézzük, mi is az az értékes melléklet, amely 3 leire szök-teti fel a „*Volkswehr*” példányonkénti árát. Ez a melléklet nem más, mint *Crista Mihai* világhírő költőnek „*Unió-világbéke könyvtár*” címet viselő remekműve, amelynek címlapján a költő portréja van, alatta pedig ezek a klasszikus sorok olvashatók:

— „*Hogyan szűnik meg a nemzetközi világkrízis és miképen bukik meg a Hitler és kommunisták elvkonferencia, forradalom és vérontás nélkül, dióhéjban*”.

Olyan halandót szeretnénk mi látni, aki ne lenne kíváncsi arra, miként szűnik meg a „nemzetközi világkrízis” és miképen bukik meg az a Hitler és a kommunizmus. A kutyafáját! Mi is kíváncsiak voltunk, de Crista ur komplikált nemzetgazdasági fejtegetéseit és pontokba foglalt doktrínáját nem tudtuk megérteni. Csupán az ragadta meg az értelmünket, hogy

valami 100 ezer lei forgótökének miharabb összehozására szólja fel az érdekelt jeleket.

Crista Mihai költő ezenkívül még rigmusokban kér 100 iv pelikánkéket, 3 drb. Kohinoor-ceruzát, 1 vagon Druck-parírosl, gummioldatot, egy kocsit plakátpapírt, egy ecsetet, sok doboz tollal, ezer iv vonalozott papírt és végül oeruzahegyzőt. Ezekre a kellékekre azért van szüksége, hogy megírhassa a kampós-keresztnek a gyászjelentését.

A magyar leányokhoz intézett verses „Emlékesokor” olyan magasztos dithirambus, hogy szentségtörés lenne egyes sorokat kiragadni belőle. Nem is tesszük. Az egészet ellenben nem közöljük le, mert nem akarjuk olvasóinkat gyógykezelési költségbe dönteni.

A füzet vége a legérdekesebb. Ezek a halhatatlan, gyönyörű sorok olvashatók:

*Hej, haj, azért e földön nagy a kisebbségi baj, mert az újság-
írók fején van a vaj”.*

Hát ezt nem tudtuk eddig. Most már tudjuk. És hálásan köszönjük Crista mesternek, hogy megmondta. Majd a napra megyünk, hogy leolvadjon fejünkről a vaj, akkor majd megszűnik a nagy kisebbségi baj. Hej, haj!

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egyes szám ára 20 lei
Magyarországon 60 fil.
Jugoszláviában 5 dinár
Csehszlovákiában 4 c. k.
Amerikában 1 évre 6 d.

Előfizetés egy évre: vállalatoknak, nagykereskedőknek és külföldre 1000, magánosoknak 600 lei

Orvosi hírek: hasábonként 50 lei. Gyászjelentések: egész oldalai 4000 lei, féloldal 2000 lei.

Megjelenik minden hó 1-én, 11-én és 21-én. Hirdetések közvetlenül a kiadóhivatalhoz küldendők be, vagy bármelyik hirdető iroda útjára is feladhatók. A hirdetések díja szövegoldalon 8 lei, hirdetés oldalon 6 lei. — négyzetem.-ként. Nyílttér rovatban 50 lei, szövegközi részben 32 lei a sordíj. Ünnepi számokban a hirdetések és egyéb közlemények ára 50 százalékkal magasabb. Amely közlemények végén szorójel (x) van, fizetett közlemények vagy kiadóhivatali hírek.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal: Arad, Bul. Reg. Ferdinand 19.
Telefon: 525.*

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—10-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: Lourov & Co. Bul. Regele Ferdinand 5. Tel. 484

Az Arad-i színészet története

(Hatodik közlemény)

Szöllősy Szabó Lajos és Végsei Sándor szintársulata kimerítette műsorát és 1848 elején eltávozott Arad-ról. Gócs Ede szintársulata foglalta el helyét és hónapokig zúfolt házak előtt játszott. A németajku polgárok szinte tüntettek azzal, hogy a magyar színházba jártak.

MARCIUS 17

A pozsonyi és pesti márciusi események híre csak március 17-én érkezett a gyorspostával Arad-ra. Délután rengeteg ember hullámozott a főtéren (a mai Bul. Regina Maria). Az emberek *Petőfi* forradalmi versét olvasták, amelyet a gyorspostával hoztak *Pestről* és azt várták, hogy a pesti manifesztációt *Arad-on* is megismételjék.

Estére a színház a „*Don Cezar de Bazan*” című vigjátékot hirdette. A színház már hét óra előtt zsufolásig megtelt. *Jankai József* vezetése mellett a fiatalság tüntetni kezdett és kiutasította a színházból a cseh és német zenészeket, akiknek helyét a jóhírű *Pepi cigány* foglalta el bandájával, amely viharos éljenzések között a *Rákóczi-* és *Hunyadi-indulókat* játszotta. A fiatalság nem engedte felhuzatni a függőnyt, hanem *Bömbölő* zajjal követelte, hogy bírassák fel a 12 pontból álló pesti proklamációt és szavalják el a nemzeti dalt.

Gócs Ede színikazgató aggodalmas arccal jelent meg a függöny előtt és igyekezett kitérni a követelés elől azzal a kifogással, hogy a cenzor (akit *Lakatos Ottónak* hívtak és *minorita-szerzetes volt*) nincs jelen a színházban.

— Nincs többé cenzor! Nem kell cenzor! Le vele! — ordították a színház minden részében.

A földszinten szorongó emberek fenyegetve követelték a pesti pontok felolvasását és a *Petőfi-vers* elszavalását. Gócs színikazgató visszavonult. A függöny felgördült. A színad üres maradt, mert a *színészek féltek kélpní a színpalak mögöl*. A zaj perceröl-percre növekedett. Ekkor a közönség köréből kivált *Szodorai Sándor*, a rivaldához sietett, ahol esengő hangon felolvasta a 12 pontból álló kiáltványt és *elszavaltta* *Petőfi „Nemzeti daldí”*.

Ugy a proklamációt, mint a költemény egyes versszakait falatrengető éljenzés követte. A fiatalság örömrivalgás között távozott a színházból és harsogó éljenzéssel járta be a főtér körül fekvő uccákat. A színházban ezután zavartalanul eljátszhatták a „*Don Cezar de Bazan*”-t.

Gócs Ede társulata 1848 június 7-én tartotta szezonzáró előadását. Ez volt az első sikeres magyar téli idény. Utolsó előadásul a „*Tündérlakk’*” című színművet játszották és másnap már el is utaztak a színészek. Alig hogy eltávoztak, német színikazgatók jelentkeztek a városi tanácsnál azzal a kéréssel, hogy engedje meg a saját költség-

gükön a városligetben felépítendő nyári szinkörben 17 előadás megtartását. A város a kérelmet elutasította.

Néhány hét múlva magyar társulat kezdte meg előadásait a nyári szinkörben. Ezt a szintársulatot *Feleki Miklós*, az akkor már hírnévnek örvendő művész vezette. A társulathoz, mint rendező *Philippovits István* csatlakozott. A társulat kiválóbb tagjai az igazgatón és rendezőn kívül ezek voltak: *Szabó Anália*, *Feleki Miklósné*, *Gyulai Ferenc*, *Szerdahelyi Kálmán*, *Bodofi König* és *Doppler* (a későbbi híres operaszínművész). Később valamennyi országos hírnév lett. Arad-on nagyszerűen ment a társulatnak, amely mégis eltávozott, mert a zürzavaros viszonyok között nem látta biztosítottak a zavartalan működést. A szintársulat férfi-tagjai beálltak báró *Kemény Domokos* önkéntes zászlóaljába és ott szolgáltak mindaddig, amíg a hátrahagyott családok színészek kérelmére *Bem* tábornok, ardeali főparancsnok el nem rendelte, hogy a színész-honvédeket fel kell oldani esküjük alól és meg kell engedni nekik, hogy a lelkesedést előmozdító előadásokat rendezzenek.

PHILIPPOVITS ISTVAN

Ki volt ez az idegen nevű magyar színművész, aki életének java-részét Arad-on töltötte. Itt is nyugszik a temetőben jeltelen sírban. A felesége valamikor neves operaénekesnő volt, élete utolsó éveiben a színházban jegyesedőnő volt. Most már ő is a férje mellett pihen.

Philippovits István 1822-ben született a nógrádmegyei *Pétény* községben. Atyja régi horvát nemesi család ivadéka, az anyja magyar nő volt. Az apa két fiát szigorú vallásos nevelésben részesítette. Az egyikből papot, a másikból tanítót akart nevelni. István volt kiszemelve tanítónak. Pesten tanult és letéve vizsgáit, három évig vidéken tanított, majd 1839-ben Pesten nyert tanítói állást. Belépett a „Zeneegylet”-be, amelynek hangversenyein csakhamar feltűnt zengő hangjával. Barátai arra beszélték rá, hogy váljon meg állásától és legyen színész. El is ment *Nyári Pál*hoz, az akkori Nemzeti Színház igazgatójához és mint „zeneileg képzett egyén” havi 12 pengő forint fizetéssel leszerződött. Hat évet töltött egyhuzamban a Nemzeti Színház kötelékében anélkül, hogy a színház kiképezte volna szép és erőteljes hangját. Csak biztatták és *Philippovits* kórista maradt. Végül is elvesztette türelmét és otthagya a Nemzeti Színházat és elszerződött a német színházhoz. De nem volt itt sokáig maradása. A szíve visszahuzta a magyar színészethez.

Nemsokára leszerződött az akkori cluji Nemzeti Színházhoz, amelynek dúskeségei *Szerdahelyi József*, *Szabó József*, *Havi Mihály* voltak. *Philippovits* először *Bellini* operájában, a *Gemma di Vergy*-ben lépett fel. Hatalmas hangja és gyönyörű előadóművészete lebilincselte a közönséget és ettől kezdve a legkiválóbb operaénekesek közé került.

1846-ban ő is tagja volt annak a magyar daltársulatnak, amelyet

---

Az Erdélyi Élet uccai árusítását egyelőre beszüntettük. Lapunk kizárólag előfizetés útján rendelhető meg a kiadóhivatalban: Arad, Bulevardul Regele Ferdinand 19.

Szabó József és Havi Mihály levezetett Olszországba. A kis magyar csoportot nagy lelkesedéssel fogadták az olaszok. Kedves kalandjuk akadt Velencében. *Philippovits* nagy népszerűségnek és hírnévnek örvendett. Velencében együtt lakott *Follinusz* Jánossal. Egy reggel nagy lármára riasztotta fel. Az uccáról zenészó és evival-kiáltások hangzottak fel. A két művész nem értette a dolgot. Házigazdájuk egy derék olasz volt. Örömmel jött jelenteni, hogy házában nagy művész lakik, aki nem más, mint *signore Philippovits*! Az ő tiszteletére rendezik az ünnepségeit. Velencei szokás szerint a nép élén egy zenekar üdvözlő a kitünőségeket.

— A zenészeknek ilyenkor pénzt szokás dobni — mondotta az olasz.

Csakhogy se *Philippovits*nak, se *Follinusz*nak egyetlen fityingje sem volt. Az olasz látta a két művész zavarát és a maga zsebéből dobott pénzt az üdvözlőknek.

E nap öröme a két jóbarát pénzt kért a direktoroktól. A direktorok már akkor is nevezetesek voltak aróól, hogy nem szeret'ek pénzt adni. Ez a direktor sem adott, pedig a két művész már két hete nem evett meleg ételt. *Philippovits* mindhárom meg akarta ünnepegni ezt a napot. Zálogba csapta gyűrűjét és meghívta *Follinuszt* vilásreggelire. A legközelebbi trattoriában két rostélyost rendeltek. Mohó étvágygal láttak neki az ételnek. A legelső falat kifordult a szájukból, mert a rostélyost olajban sütötték. Szótlanul fizettek és éhesen elmentek.

A szabadságharcban, mint említettük, beállt báró *Kemény* Domokos zászlóaljába. *Clujon* érte *Bem* tábornok parancsa, hogy lelkesítő előadásokat tartson. Olyan forradalmi dalokat énekelt *Philippovits*, hogy 50 botütést és kétévi sáncfogságot szabott ki rá a vérmuralem kormánya. Sikerült azonban megszöknie a büntetés elől. Sok bujdosás és üldözések között 1849 őszén elvergődött Arad-ra.

Itt kezdődött *Philippovits* művészténeke fénykora.

Ekkor lett Arad-nak kedvelt énekes, állandó színésze. Kevés időt leszámítva, művészi pályáját itt nálunk futotta meg.

A város annyira méltányolta kedvenc művészténeke érdemeit, — hogy díszpolgárává választotta.

ami a legnagyobb kitüntetések egyike. Örömmel türt és nélkülözőtt Arad-on, csakhogy itt maradhasson, ahol mindenki szerette és becsülte. Egy évtizeden keresztül maradt itt.

Élete további folyását majd a megfelelő helyeken fogjuk tovább kísérni. Csak még annyit írunk itt meg, hogy 1876-ban hosszas vándorlás után hazatért Arad-ra. Eleinte *Mosonyi-Mausherger* Károly szinigazgató titkára volt, majd a város vezetősége kinevezte az építendő új színház felügyelőjévé. Az új színház megnyitását azonban

Ilica György

[Színes vízjel]

Arad, Str. V. Goldis No. 1.

Ortopéd és ludtalpu cipőket orvosi előírás szerint szakszerűen, luxus cipőket legújabb model szerint a legjobb anyagból készíti.

már nem érte meg: elköltözött az élők sorából. Negyvenéves működésének jubileumát nálunk ünnepelte. A *Tékozló* című opera volt műsoron. A közönség zsufolásig megtöltötte a színházat. Ott volt a város közönségének színe-java. A jubiláns öreg színészt ajándékokkal halmozták el. *Volt idő, amikor még ünnepelni tudták a kedvenc színészeket.*

A szabadságharc leverése után azonban még fiatalember volt *Philippovits* és lelkesen fogott hozzá az arad-i színészet megszervezéséhez. Ezt a korszakot igazán az arad-i színészet hőskorának lehet nevezni. (Folytatjuk.)

Tilos!

Tilos!

Tilos!

(Cluj.) A ministertanács elhatározta, hogy megtiltja az ujságoknak a szerelmi-, kalandor- és bűnügyi regények közlését.

No — nem kell megijedni, mert a bolgár minisztertanács hozta ezt a szigoru határozatot.

Mik a bűnügyi regények?

Olyan regények, amelyekben izgalmas mese keretében dicsőítik a bűnöket. Természetesen az egész világon tilosak a bűnözések. Érthető tehát, ha az illetékes körök nem nézik jószemmel a bűnök felnagasztozását éppen az ujságokban. Nem nézik jószemmel még akkor sem, ha a regény végén a jó győzedelmeskedik a gonoszon, ha a rokon-szenves gonosztevőt a még rokonszenvesebb delektiv legyőzi.

Ugyanez áll — bár enyhébb formában — a kalandor-regényekre is. Gonosztevők és kalandorok nem kívánatos elemek még regényben sem. Megzavarják a társadalmi rendet és az élet szabályozott folyását. Aztán a bűnügyi- és kalandorregények képesek elcsavarni az éretlen olvasó fejét.

De hogyan áll a dolog a szerelmi regényekkel?

A szerelmet nehezen lehet eltiltani. A szerelmet mindenki ön-maga éli át. Egyszer — többször — gyakran. Embere válogatja. És nem kell hozza még külön kitanítás. Mérlegelés tárgyává lehetne tenni, hogy sok ember, aki a maga számára nem találta meg az igaz szerel-met, legalább a regényekben találja meg szerelem utáni vágyának ki-elégülését.

A szófiai ujságkiadók és ujságolvasók bizonyára nem fogják szó nélkül hogyni a dalgot és legalább a folytatásos regények közlése te-kintetében fognak sajtószabadságot követelni. Végül furcsa, hogy a lapok mint az események krónikái beszámolhatnak bűnügyekről, ka-landorok viselt dolgairól és szerelmi drámákról, de nem közölhetnek olyan történeteket, amiket az életből ellesve dolgoz fel művészi kész-séggel a regényíró.

Ardeali kirándulók

megnyugtató híreket küldtek haza Palesztinából

(Arad.) Az újságokban a háborus hírek, különféle nemzetközi értekezletekről szóló tudósítások, meg a bűnügyi szenzációk mellett legutóbb nap-nap után olvashattunk arról, hogy az arabok úgy látszik megirigyelték a Hitler-iffjak és más antiszemita szervezetek munkáját és bár ők maguk is sémiták, mégis ütik a zsidókat Palesztinában. Igaz, hogy azok nem hagyják magukat...

Sőt még messzebbmenő tudósítások is napvilágot láttak, melyek arról szóltak, hogy nemcsak zsidóverések, hanem agyonverések is fordultak elő nevezett helyen a közelmúltban. A szentföldi zavargásokról szóló híreket nemcsak a külföldi híreket megillető érdeklődéssel, hanem azon messze tulmenőleg fogadták egész sereg romániai házban is. Főleg olyan helyeken, ahol Palesztinába vándorolt vagy odazarándokolt emberek hozzátartozói élnek.

A zarándoklatot legutóbb a budapesti *Múlt és Jövő* című lap rendezte olvasói részére abból az alkalomból, hogy a *Tel-Avivban* hirdett vásár miatt nagy utazási kedvezményeket adtak a hajózási vállalatok. A társasutazáson sok ardeali érdeklődő is részt vett, többek között a következők:

Motzen Béla ardeai gyáros, Szántó Dezsőné Oradea, László Anna iparművészné Timişoara, Mandel Jenő gyárigazgató és családja, Fränkel Gyuláné, stb.

A kirándulók — mintegy hatvanan — a *Lloyd Triestino Palestina* nevű hajón utaztak. A zavargásokról szóló híradások megjelenése óta az utasok hozzátartozói úgy a társasutazást rendező budapesti lapnál, mint a hajóstársaság bucureşti irodájában, sőt a bucureşti angol konzulátusnál is csaknem naponta érdeklődtek érthető aggodalommal a Palesztinából érkező hírek felől. Mindenütt megnyugtatták őket, de érthető módon csak akkor csillapodott lehet az itthonmaradó családtagok aggodalma, amikor az utazás résztvevői életjelt dtak magukról és megnyugtató leveleket küldtek.

* Szerezzen be órát, arany- és ezüstáru

Csáky szakórás és ékszerésznél

Arad, (Főtér)

„Consum“-tag.

Elsőrendű saját műhely!

(Aranyat, ezüstöt magas áron vesz!)

— Beraktározási raktárban olcsón beraktározható felelősség mellett mindennemű ingóság. Eladási megbízásokat is vállalok és pénzelőleget is folyósítok. Moise Nicoară u. 9–10, saját házban.

Szép Heléna esete a törvénnel

(Timișoara.) A „szép” Helén (nem a görög mitológia szép Helénája) ravasz hölgyecske, de ezuttal alaposan megjárta, mert a büntetőbiróság csalás miatt két heti elzárásra ítélte. Hát ez így volt.

Még a mult év júliusában beállított **Helén** kisasszony a Belváros egyik előkelő női fodrász-szalonjába. Letelepedett az egyik fülkében és kiadta az utasítást:

— **Dauervelle, hajfestés, arcmasszázs, manikűrözés és frizura!**

Négy kisasszony és egy segéd sürgött-forgott körülötte. Fehér kendőkbe pakolták, megmosták, megkenték olajokkal, a haját villamos készülékbe helyezték, a körmeit lakkozták, arcára parafint raktak. Végre elkészültek. Helén elégedetten nézte magát a tükörben. Aztán elnézést kért néhány pillanatra, künn várja a vőlegénye, tőle kér pénzt, mert nála nincs. A szép Helén kiszépítése pontosan 300 leibe került. Az üzletvezető a biztonság kedvéért utána küldte az inast.

Helén kisasszony felugrott egy üres taxiba és elrobogott.

Fél év mulva a dauervelle végetért. A szép Helén egy másik belvárosi fodrász-üzletet szerencsétlenül megjelensével. Megint dauervelle és hajfestés, stb. És megint azzal állt elő, hogy kimegy a vőlegényéhez a pénzért. Ezuttal azonban nem küldtek inast utána, hanem

rendőrt hívtak, aki Helenát a kicsalt szépségével együtt bekísérte.

Megindult Helén ellen az eljárás és a napokban volt a tárgyalás, amelyen már kifakult színü, rendetlen hajjal jelent meg.

— Beismeri, hogy a két fodrásznak hatszáz leijel tartozik? — kérdezte a bíró.

— Kérem, én a vőlegényemre bazirottam — védekezett Helén.

— Hogy hívják a vőlegényét?

Modern, valódi ezüst evőeszközök, tálcák, gyertyatartók a legelőnyösebben

Argintaria Frații Niszel
Arad, Str. Eminescu 20.

Tört aranyat, ezüstöt veszünk, becserélünk
— Aranyozást, ezüstözést vállalunk. —

- Müller Ferinek.
- Hol lakik?
- A Gyárvárosban.
- De hol?
- Azt már nem tudom.
- De csak tudja, hol lakik a vőlegénye.
- Persze, hogy tudom. A Gyárvárosban. És aztán nem is a vőlegényem!

Ezek után a bíróság **csalás miatt két heti elzárásra ítélte a „szép” Helénát.**

Tauber Richard,

akí szerencsétlen házasságával
életében levezekelte minden
bűnét

Néhány héttel ezelőtt egy bécsi revü-trupp vendég-szerepelt az ardeali színházakban. Ilyen társulat rendes körülmények között falun sem nyeri el a közönség tetszését. De, mert Bécsből jöttek a ripacsok, tehát hasravágoztak előttük. Ennek a tizedrangú társaságnak a sztárja **Tauber Vanconti** asszony volt, **Tauber Richárd** operaénekes elvált felesége. Így is hirdették. Ő volt a fő-attrakció. Aki látta és hallotta a színpadon, nem is csodálkozott rajta, hogy **Tauber Richárd** elvált tőle.

Mert a világhírű énekes elvált attól az asszonytól, aki valóságos pokollá tette az életét és

folyton zsarolta azzal, hogy kompromittáló leveleket fog nyilvánosságra hozni.

Tauber egyideig gavallérosan fizetett, de aztán megunta a folytonos zaklatást és a válópör folyamata alatt

zsarolásért feljelentette volt feleségét,

akit a bécsi bíróság el is ítelt.

**Közben a bíróság mindkét fél hibájából felbon-
totta a házasságot.**

A felek jogi képviselői nem jelentettek be felebbezést az ítélet ellen, amely azonban mégsem jogerős, mert az osztrák törvény értelmében a házasság intézményének védője hivatalból terjeszti fel az ítéletet a felsőbb bírósághoz.

Ez ugyan csak formalitás, de

Tauber kénytelen addig várni második házasságával, amíg a felsőbb bírói fórum megerősíti a válást kimondó ítéletet.

Tauber tehát várni fog, amíg végleg megszabadul a zsaroló asszonytól.

Szegényjogon perel

Degenfeld Gerliczy Margit, kinék negyedmillió pengőt ítélt a nemzetközi bíróság

(Timișoara.) Az elmúlt év végén sokat irtak a lapok arról a perről, amelyet a lichtensteini holdíngjairól ismert

Gerliczy Félix ellen indított két nővére, *Jósikáné Gerliczy Felicia* és *Degenfeld Schombourg Kristófné Gerliczy Margit*.

A pert az apai örökség ártértékelése miatt indították és annak során végül a budapesti Kuria is a két leánytestvérnek adott igazat Félix fivérük ellenében.

Gerliczy Félix akkor, aki időközben valuta ügyei miatt lichtenstein állampolgárságot vett fel, egyszerre kiderített emagáról, hogy

román állampolgár és a békeszerződés alapján magyar-román vegyes döntőbíróság elé kívánta vinni az ügyet.

Közben, a pereskedés során, *Degenfeld* két ügyvédet bízott meg egymásután a nagy per vitelével, de azután sorban valamennyi ügyvédjétől meg is vonta a megbízalást.

Az elmúlt nyáron lovag dr. *Fuchs Károly* budapesti ügyvéd vállalta a perben a *Gerliczy* képviselőt. Ő tárgyalta azután a nemzetközi bíróság előtt és meg is nyerte a pert.

Az előbbi ügyvédek és egy bank is már előzőleg különböző követelésekért perelték a *Gerliczy*. A bíróság a követeléseket meg is ítélte és a hitelezők a *Gerliczy* ügygondnokával, *Szentpály* ügyvéddel megállapodtak abban, hogy

a vegyes döntőbíróság által megítélt összegből milyen arányban fognak részesülni.

Közben az ügygondnok kezeihez más pénz is folyt be és abból ezer pengőt átadott *Fuchs* ügyvédnek azzal, hogy ha a bírósági jóváhagyja a hitelezők megegyezését, akkor

az ezer pengő egy részét adja át Degenfeldnek, másik részét tartsa meg magának költségeire.

A *Gerliczy* tudomást szerzett a pénzről és felszólította

Fuchs ügyvédet, hogy ezer pengőt adja át neki.

Az ügyvéd azonban ezt az ügygondnokokkal való megállapodása értelmében nem tehette meg, mire

a bíróság feljelentette sikkasztásért.

A bíróság *Fuchs* doktor ebben az ügyben felmentette. Egyidejűleg

azonban a gúnyos, aki időközben a megítelt 250.000 pengőből már 25—30.000 pengőt megkapott és vagy 25.000 pengőért földet is vásárolt, volt ügyvédje ellen ugynevezett „ügyvédi panaszt” tett a törvényszéken, azért, mert állítása szerint, sem a hozzá befolyt pénzzel nem számolt el, sem az ügyre vonatkozó iratokat nem adta ki.

A feljelentést

szegénységre, bélyegmentesen adta be a bíróságra.

Az iratokhoz egy, az előjáróság által kiállított szegénységi bizonyítványt csatolt a feljelentés külzetén az állott, hogy a lakása a főváros negyedik kerületében van.

Ez már magában véve is szabályellenes volna, de azonkívül ez a feljelentés éppen ahhoz a bíróhoz került referátumra, aki hivatalból tudta, Dégenfeld pénzéből kifolyólag az utóbbi időben már tekintélyes összegeket kapott kézhez, tehát semmiképen sem vonatkozhatik rá a bizonyítványnak az a passzusa, hogy „semmiféle ingó és ingatlan vagyona nincsen és jövedelme nem haladja meg a helyben fizetni szokott 5 pengő napszámot”.

A bíró hivatalból megselebbezte a feljelentést, a szegénységi bizonyítványt pedig visszaküldte az előjáróságra, hogy ott állapítsák meg milyen körülmények között kaphatta meg a dúsgazdag gúnyos a szegénységi bizonyítványt, noha a kerületben nincs is bejelentett lakása.

t. p.

ÉKSZERTOLVAJ,

**akit azért nem ítelt el
súlyosabban a bíróság,
mert nem áll az állam-
nak érdekében**

(București.) Körülbelül hat héttel ezelőtt elegáns ur állított be az egyik ismert ékszerészhez és briliáns-gyűrűket nézegetett. Az ékszerész felesége szolgálta ki. Három gyűrűt mutatott a vevőnek, azután más vevőhöz fordult. Amikor megint az elegáns urhoz ment, észrevette, hogy az egyik értékes platina-gyűrű eltűnt.

— **Ön zsebvágott egy gyűrűt!** — förmedt rá az elegáns urra.

— **Kikérem magamnak a gyanusítást!** Hogy mondhat ilyet! Ez mégis csak hallatlan szemtelenség! — méltatlankodott a vevő.

Most már az ékszerész is előjött és előtte is tiltakozott az elegáns férfi a gyanusítás ellen.

— **Jöjjön velem a rendőrségre!** — mondta az ékszerész.

— Sajnálom, de nem mehetek, mert künn vár a japán pincsim.

De a japán pincsi sehol se mvolt.

— Talán átment a kávéházba. Utána kell mennem. Mindketten átmentek a kávéházba és keresték a kutyát. A kutya azonban nyomtalanul eltűnt.

— Biztosan a fodrásznál fog keresni az okos állat — vélte az elegáns ur.

Természetesen a fodrásznál sem találták meg a japán pincsit. Így azután mindketten visszatértek az ékszeres boltba. Itt azután azt követelték tőle, hogy

engedje megmotozni magát.

Ez ellen élénken tiltakozott, abba azonban belement, hogy kiüresíti összes zsebeit, hadd lássák, hogy nincs nála az elveszett gyűrű. Az ékszerész ezzel nem érte be. Hozzáfogott a motozáshoz és

a gyűrűt meg is találta az elegáns ur kabátjának egyik zsebtakarója belésében.

Az elegáns férfi csodálkozva mondotta:

— Hogy került ide a gyűrű? Természetesen visszadom Önnek...

Az ékszerész azonban redőrt hivatott és az elegáns urat elvezette a rend éber öre.

Az elegáns ur — mint kiderült róla — **tizenkétszer volt büntetve lopásért**. Schuramental Frigyes a neve. Bécsben született, de román állampolgár.

Persze bíróság elé állította az ügyvédség a jeles férfit, aki elpanaszolta, hogy **seholyse türik meg, egyik országból a másikba dobják**. A nyomor készítette mindig lopásra.

Az ékszerész elmondta, hogy feleségét annyire megviselték az izgalmak, hogy idegei felmondták a szolgálatot és szanatóriumba kellett elhelyezni. A törvényszék az ékszertolvajt

18 hónapi börtönuire ítélte.

Az indokolásban ezt mondta a bíróság elnöke:

— Magát a törvény teljes szigorával kellett volna sújtani és mint visszaeső bűnöst legalább öt évi fegyházra kellett volna ítélni. Mégis enyhe ítéletet hoztunk, mert **az államnak nem áll érdekében, hogy magát huzamosabb ideig eltartsa.**

— Megnyugszom az ítéletben. De helyeshitni kell egy tévedést. **Nem önszántamból jöttem ide.** Toloncuton kerültem haza.

Hirdessen az
„ERDÉLYI ÉLET“-ben

Szemérmes nő-ankét

(BRASÓV.) A kenyérkereső nők prominensei közül magánlakásban összegyűltek néhányan, hogy megbeszéljék azt a problémát, mely e pillanatban leginkább időszerű számukra. A hölgyek vitadelutánt rendeztek arról a kérdésről:

munkán kívül kell-e mást is adnia a nőnek a fizetéséért?

A hölgyek természetesen nem tértek ki olyan részletkérdésre, ami-nő például az a számukra valószínűleg fellevés, hogy esetleg a férfinek is kell némi áldozatot hozni a fizetésért, azonkívül, hogy dolgozik.

A függőségi helyzet semmivel sem kisebb a dolgozó férfi és főnöke között,

mint a hasonló helyzetben levő kenyérkereső nő és feljebbvalója közt.

A férfi-alkalmazott is sok minden olyanfajta tevékenységet kénytelen kifejteni, amely nem tartozik a szigoruan vett munkaköréhez.

Mindenfajta személyes szolgálattal próbál kedveskedni közvetlen főnökeinek, mert így véli erősíteni a pozícióját és megvédelmezni állását a leépítés ellen.

A női munkaerőnek legfőjebb annyival nehezebb a helyzete, hogy nagyon kevés lévén közöttük az önálló felelős állást betöltő hivatalnok, a legtöbbjének, aki az úgymond csupán főnöke van, alárendeltje nincs, aki neki kedveskedne. Ennyiben valóban hátrányban van a dolgozó férfivel szemben, de éppen csak ennyivel. Igen sok tekintetben határozottan könnyebb, kellemesebb a helyzete.

Ilyen általános szempontokra természetesen szemérmnyi figyelmet sem szenteltek az ankétozó hölgyek. Ezt azonban könnyű indokolni azzal az egyszerű ténnyel, hogy

a vita programján rem a dolgozó ember, csupán a kenyérkereső nő problémája szerepelt.

Annál kevésbé lehet megbocsátani az ankét résztvevő hölgyeinek, hogy egyetlen őszinte szó sem hangzott el a felszólalások során.

Senki sem vallotta be, hogy a dolgozó nő igen is nemcsak szorgalmával, lehetőségével, de

nemének egész fegyverével is napról-napra felvonul pozíciója érdekében.

Még kevésbé beszéltek arról, hogy ez nem azért van így, mintha a férfiak megkövetelnék, sokkal inkább azért, mert a nő egészséges ösztöne

nem hajlandó lemondani arról az előnyéről, amit annak köszönhet, hogy a gyengébb nemhez tartozik.

Nagyon kevés főnök akad, aki női alkalmazottjával ugyanugy érezteti a rosszkedvét, vagy az elégedetlenségét, magyaráz annyira durva és goromba hozzá, mint férfi alárendeltjéhez. De aránylag nagyon kevés dolgozó nő is akad, akinek nem volna szüksége rá, hogy hiányzó készségét, önállótlanága okozta fogvatékosságait, általános tájékozatlanságát, műveletlenségét és használhatóságának körülhatároltságát

ne próbálná kendőzni nőiesen gyengéd, féltékeny pillantásokkal, bocsánatkérő félmosolyokkal, s általános nemének azokkal a veleszületett ügyeskedéseivel, amelyek sohasem maradnak hatás nélkül a főnök urakra, akik közül még a leggonoszabb is férfi, — következként többékevésbé

mégis csak bedől ezeknek a kellő időben alkalmazott és megfelelően adagolt fortélyoknak.

De a dolgozó nők unkéjtán arról sem tettek említést, hogy a nő, amikor bemegy a hivatalba, tudatosan vagy tudat nélkül nemcsak a munkahelyére indul, hanem egy olyan új, tágabb világba, ahol több esélye van megnyerni a maga nagy döntő ütközetét.

Minden dolgozó nő reméli, hogy hivatalába, vagy azon keresztül kihalássa magának a férjét,

aki azután majd megkiméli a munkától, dolgozik helyette és koporsóig eltartja. Ha a hölgyek őszinték mertek volna lenni, bevallották volna, hogy a női nemnek a dolgozók társadalmában való elhelyezkedése sokkal több veszélyt rejt a férfiak számára, mint a gépirókisasszonyokra, titkárnőkre, vagy akár női cégvezetőkre. De hogyan juthattak volna el ezeknek a tényeknek a felismeréséig, melyeknek tudomásulvétele végeredményeként érdekeikbe ütközik, amikor többek között még azt sem vallották be, hogy a csinosabb, kedvesebb, ügyesebbik, divatosan szólva

a szekszeplesebb dolgozó nőnek sokkal könnyebb a helyzete, mint a szerencsétlen külsejű, szegény kolleganőiknek, akiknek már az elhelyezkedése is fokozottan nehezebb. Bármennyire is hallgattak róla: mindennek ára van, a hivatalokban éppen úgy, mint az életben.

De mindenütt a férfiak fizetik a nagyobb árat s annnyival is nehezebb a helyzetük, hogy a nő legtöbbször eredendő ösztönét éli ki, amikor a hivatal falain belül kacérkodik feljebbvalóival, flörtöl, vagy esetleg veszélyesebb kalandokban is bocsátkozik velük. Persze

sokszor a nő marad a vesztes fél és hiábavaló volt az, amit a romantikus irodalom mai napig áldozatnak szeret nevezni, holott a valóságban nem egyéb a mindensajta üzletnél kikerülhetetlen kockázatnál.

Mindezt mi csak egymásközt mondjuk, férfiak. Ugyanugy, ahogy a hölgyek is csak egymásközt vitatkoztak, nagy körültekintéssel, nehogy valamiképen véletlenül arról beszéljenek, amiről szó van. Mi azonban ugy tanultuk, hogy

a problémákat csak akkor lehet megoldani, ha szembenézünk velük.

Viszont egyelőre, sajnos, nem az a kérdés, hogy a munkáján kívül mit kell adnia a dolgozó nőnek a fizetéséért, hanem, hogy egyáltalán kapjanak munkát és fizetést azok a női tömegek, melyeknek nincsen speciális felkészültségük és kivételes tehetségük. Az utóbbiak ugyanis már most sem érzik magukat elnyomott helyzetben a férfiakkal szemben, nem járnak ankétra, hanem szorgalmasan dolgoznak és csaknem minden esetben legalább is annyira ki tudják harcolni munkájuk megfelelő ellenértékét, mint a hasonló értékű férfimunkások...

Amiről beszélnek és amiről hallgatnak

— Kollegái meleg szeretettel bucsuztatták el bankett keretében Moskovics Józsefet az Erdélyi Bank arad-i fiokjának Clujra helyezett igazgatóját. Sajnálattal vették tudomásul a szeretetreméltó főnök és kitünő kolléga távozását, amely *Moskovics* képességeinek megfelelő hatáskörrel való felruházásával járt. A bucsu-banketten számos felköszöntőben méltatták a távozó direktor érdemeit, de megemlékeztek arról a kitüntetésről is, amely *Killik* Vilmos cégjegyzőt érte azzal, hogy *Moskovics* utóda lett a fiók vezetői pozíciójában. *Killik* Vilmos a háboru után került a bankhoz, ahol felismerték nagyszerű képességeit és méltányolták szaktudását és munkateljesítményét. *Killik*, aki aradi ember és mint ilyen alaposan ismeri *Arad* gazdasági életét, határozott nyereséget jelent a banknak új felelősségteljes állásában.

— A legnagyobb csendben, a legnagyobb irodalmi szenzációk egyike zajlott le az elmúlt napokban egy elhagyott gödöllői kastélyban. *Diósy* Ödönnek, a dúsgazdag magánzónak a hagyatékát árverezték el ugynevezett önkéntes árverésen a hozzátartozók Kalapács alá került *Diósy* Ödön feleségének, a magyar irodalom halhatatlanná lett *Léda* asszonyának minden értékére, minden aprósága, sőt úgy tudjuk *Ady* Eedrétől kapott eddig teljesen ismeretlen levelei is. A nem mindennapi önkéntes árverésre csak műgyűjtők kaptak bizalmas meghívást.

— Arad közönsége mindig megbecsülte azokat a színészeket, akiket megszeretett és kedvenceivé fogadot. Most legutóbb *Gábor* Mara, *Székely* Bálint és *Felhő* Ervin jutalomjátékain nyilvánult meg a közönség szeretete. Május 21-én újabb alkalma lesz a közönségnek, hogy kedvencét, a kedves és tehetséges *Dálnoky* Dudust ünnepelje. *Dálnoky* Dudus egy újdonságban, *Csató* Kálmán „*Az én leányom nem olyan*” című vígjátékban fog fellépni. Jutalomjátékot rendez még a népszerű *Jávor* Alfréd, akiváló jellemszínész és közbecsült polgára a városnak. Bizonyos, hogy úgy *Jávor*, mint *Kun* jutalomestélyén nagyszámu közönség fog tapsolni.

— Az arad-i lapok is megírták *Keglevich* Pál gróf halálát. Mindenütt ószinte részvétet keltett a hír, ahol csak ismerték a szimpatikus, meggyerő modoru, életerős tüzértisztet. Végrendeletét most bon-tották fel, mely szerint az egyetlen örökös *Battyányi* Ilona grófnő,

---

Mindenki érdeke, hogy megrendelője legyen a városi jéggyárnak mert csak így biztosítja magának a szükséges műjég mennyiséget. Garantált kitünő minőség, vízvezetéki vízből készült jég. Pontos kiszolgálás a nap minden órájában. Telefon 24 25 szám.

Bárczay Ferenc magyar országgyűlési képviselő felesége, a vértanú *Battyányi* Lajosnak az unokája. Az örökség összeg, mint most megálapították, ingatlanban, birtokban, műkincsekben körülbelül *nyolc millió pengő*.

— Nem lehet nálunk Romániában napilapot találni, amelyben ne ordítana valamilyen csodaszerről szóló hirdetés. Egyszer az *Urodonal* majd a *Gastro D.*, a tyukszemtől az angina pectorisig minden betegségre gyógyító csodaszert. De nem marad el a *Diana-sósborszesz* sem, amelyről úgy írnak a hirdetések, mintha legalább is megfiatalítaná az embereket. Az olvasók jogosan vetik fel a kérdést: minek a hangos és mindennapos reklám, ha ezek ugyanis jó és bevált orvosságok? *Ha ezek az agyonreklámozott csodadolgok tényleg jók lennének és a felsorolt betegségeknek csak egy tízedrészét is gyógyítanák, maguk az orvosok írják fel betegeiknek.* De erről még nem hallottunk. Különbösen is bevált gyógyszereket nem szoktak hirdetni a lapokban és a tapasztalatok után a közönség már gyanakszik, ha egy orvosságot amerikai ízű reklámmal a lap szövegében ajánlanak. Eleinte még csak beugrottak jóhiszemű emberek az élelmes vállalkozók trükkjeinek, de most már nem lehet lepreceolni az embereket. Annak jellemzéséül, hogy mennyire nem érdekli a közönség a reklám nagydobjával ajánlott gyógyszerek iránt, felhozzuk például *Lysoform* esetét. Valamikor igen népszerű volt ennek a fertőtlenítőszernek a reklámja: „*Tudja Ön, mi az a Lysoform?*” Hirdető oszlopkáról, lapok hasábjairól kiabált le ez a kérdés és mosolygott felénk az ötletes kép. A reklám sokkal jobb volt, mint az álitólagos fertőtlenítő szer. Amin nem is lehet csodálkozni. Mert csak jó és hatásos reklámmal lehetett rásózni az emberekre a *Lysoform*ot. Később azután olyannyira megcsappant az érdeklődés, hogy Romániában már *senki sem vállalta el az utóbbi időben a Lysoform képviselését.* Most új kezekbe került a képviselet és új propaganda kezdődött. Jómegjelenésű nők járnak házról-házra és esinálnak propagandát a *Lysoform*nak. *De ez a nagyarányú és költséges propaganda sem használ, mert a közönség nagyon jól tudja már hogy mi is voltaképpen a Lysoform?*

— Szó volt már róla, hogy *Bata*, a híres cseh cipőgyáros Romániában is létesít gyárat. Akkor a terv meghiusult. Most azt olvassuk, hogy a romániai gyáralapítás komoly stádiumba jutott és pedig úgy,

Weisz István **ur i s z a b ó s á g**

Szövetkülönlegességek nagy választékban. — kitűnő szabás, elsőrendű kidolgozás

ARAD, Strada Eminescu 15.

Az ut a meggazdagodáshoz a reklámon át vezet.

Rockefeller

hogy a zlini Bata-gyár a Bánátdban szándékszik cipőgyárat létesíteni, hogy olcsó cipővel lássa el azokat a tömegeket, amelyek csak nagynehezen tudják megvenni a kartellbe tömörült hazai cipőgyárak indokolatlanul drága gyárímányait. A cipőgyár-fronton már is bizonyos ijedség észlelhető, de ez még nem az árak leszállításában nyilvánul meg. Annyi tény, hogyha Bata csakugyan gyárat létesít, elkeseredett harc fog kitörni, aminek csak a közönség látja hasznát.

— Timișoaran nem sokat okoskodtak a városi mozikkal. Kezdték rosszul menni, tehát úgy igyekeznek tőlük megszabadulni a város, hogy bérbeadja. Igen ám de hogyan és milyen feltételek mellett? *A feltételek igen körültekintők és a várost minden oldalról biztosítják a meglepetések ellen. Így például a bérlő egyellen napon sem szüneteltetheti az előadásokat és a nyári idény alatt a két mozi nyári kertjében is köteles előadást tartani. Amennyiben a bérlő eltér ettől a feltételtől, napi 1200 lei büntetést fizet. Ha az előadások a két moziban (Capitol és Apollo) több mint harminc napon át szünetelnek vagy rövidebb de többszöri felfüggesztéssel a mozi kihasználása és jóhírneve veszélybe kerül, a városnak a napi kártalanításon kívül joga van azonnal és minden bírói eljárás kikapcsolásával felbontani a szerződést. A bérlőnek személyzetét a jelenlegi moziszemélyzetből kell elsősorban alkalmazni. A bérlőnek vigyázni kell arra, hogy a két mozi nivója ne süllyedjen és elsőrendű intézmény maradjon. A bérlőnek félmillió lei biztosítékot kell letenni. — Aradváros vezetősége tanulhatna ebből, miként kell a városi mozikat bérbeadni.*

— A cluji törvényszék előtt most már két felmentő ítélettel véget ért az annak idején nagy port felvert és majdnem 12 évig húzódott Juhász-ügy. Szegény néhai dr. Varjassy Lajos is bele volt keverve ebbe az ominózus ügybe, amelynek mostani főtárgyalásán nyílt ülésen a védőügyvédek leszögezték, hogy voltaképpen Schimmerling, Obodeanu és Deutsch timișoara-i ügyvédek tették tönkre „Jelküismeretlen gazságaikkal” Juhos Gyulánét és leányát. Ez a megbélyegzés elhangzott a bíróság előtt, sajnos mindössze ennyi elégtételt kapott a vagyó-

Tavaszi szövetujdonságok.

Legnagyobb angol és francia divatlapok szerint öltözhet, ha felkeresi

CSONT

„Revü” urisabóságát.

Arad, Str. V. Goldiş — Palatul Banca Românească

Írógépek eladása, számológépek, tőtőtollak javítása. Az ország legrégebb, legjelentősebb szaküzlete

SZEGFÜ

Arad, Strada Bratianu No. 7. — Telefon 111.

nából kiforgatott özvegy. A lelkiismeretlen ügyvédek ezuttal megsza-
badultak meg nem engedett cselekedetük következményeitől.

— Románia nagyobb városaiban sorra bemutatják az első élő és
rajzolt trükkfilmet, amely csak részben utánzása az amerikai Miki
egérnek. Az alapgodolat megmarad: a rajzos trükkfilm megjelenik a
vászonon de élő alakot is belekopiroznak. Az első szereplője ennek az
újfajta trükkfilmnek a 11 éves universzális tehetségű gyermekszínész-
nő, a timișoarai *Agy Polly*. Énekel, táncol, harmonikán játszik. Angol,
német, francia és spanyol nyelvben énekel, mindenféle táncot eljár és
ellenállhatatlan humorral kezeli a harmonikát. *Agy Polly* mindenütt
magával ragadja a közönséget.

Agoston Baba Mária, több ardeal-i szintársulat volt népszerű tag-
ja, néhány nappal ezelőtt nagy sikerrel szerepelt a budapesti rádió-
ban a „Ha bál, legyen bál” című hangjátékban. A tehetséges fiatal szí-
nész nő már nem is jön vissza Ardealba, Budapesten marad és a nyár
folyamán a Budai szinkörökben mutatkozik be a pesti közönségnek.

— Az egykor kítünő anyagi helyzetben levő timișoarai volt igaz-
gató — hogy úgy mondjuk — kissé lecsuszott. Lassan, de biztosan. Ba-
rátunk arról nevezetes, hogy monokli nélkül egy lépést sem tesz és
noha ősei között igen sok a rendezetlen vallású, mégis úgy rancesol,
akárcsak egy született arisztokrata. Így ment ez a dolog egész május
elsejéig, amikor is neje őnagysága hirtelen elébe állt és csipőre tett
kezekkel így szólt hozzá: — Na, kivenni a monoklit és abba hagyni a
rancesot, mert már erre a hónapra egy vasunk sincs.

— Egy timișoarai ismert belvárosi kereskedő nemrég szép villát
építtetett magának, de tekintve, hogy anyagilag nem a legjobban áll,
a pincétől a padlásig hitelre. Mikor a villa elkészült, megkérdezte a
Pallace-kávéházban egyik asztaltársát, hogy milyen nevet adjon a
csinos kis magánlaknak. — Legjobb lesz, — felelte csipősen kollégája
— ha elnevezed Borghese villának.

— Van Orandean egy fakereskedő, aki nagy társadalmi, sőt mond-
hatni, erőteljes mondain életet él. Valaki megjegyezte rá: — Na, na,
a fakereskedők sem nőnek az éjg.

**Egészen
röviden:**

az

Erdelyi Élet

**a legjobb, a legrégebb, a legmagyarabb,
a legérdekesebb, a legmegbízhatóbb**

**romániai magyarnyelvű riport-
lap! Olvassa és terjessze!**

— Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha lap-
társaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis la-
punk vagy cikkíróink megnevezésével.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

**Egészen
röviden:**

77

Erdélyi Élet

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legérdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

---

nyelvű riportlap!

Olvassa és terjessze!
